

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قال الله تبارك و تعالی:

﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا﴾

سوره مبارکه شمس، آیه ۹

امام خامنه‌ای مدظله العالی:

درس خواندن و تهذیب اخلاق و هوشیاری سیاسی همراه با تلاش‌های انقلابی، وظائفی هستند که دختران و پسران این نسل باید آنها را هرگز فراموش نکنند. ۱۳۹۸/۹/۲۴

عنوان:

صدقه

شناسنامه مطلب	
t-251	کد مطلب
تزکیه‌ای/تقوای عمومی/رذائل و فضائل/فضائل/سطح شناخت	رده
تزکیه، تربیت نفس، فضائل، صدقه، انفاق، امام خمینی	برچسب
	توضیحات

پایگاه تزکیه‌ای، علمی، بصیرتی و مهارتی نُمُو

nomov.ir

از سنن رسول اکرم، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، که آن عبارت است از صدقه و جهد نمودن در آن، پس آن نیز یکی از مستحبات است که کمتر در اعمال مستحبه به پایه آن می‌باشد. و اخبار در موضوع صدقه، حتی بر خارج از مذهب و بر حیوانات بزی و بحری، بیش از آن است که در این مختصر بگنجد، و ما به ذکر بعضی از آن اکتفا می‌کنیم.

محمّد بن یعقوب یاسناده عن عبد الله بن سنان في حديث قال قال أبو عبد الله، عليه السلام: ليس شيء أثقل على الشيطان من الصدقة على المؤمن، و هو تقع في يد الربّ تبارك و تعالی قبل أن تقع في يد العبد. [1] «ابن سنان گوید فرمود حضرت صادق، علیه السلام: هیچ چیز گرانتر نیست بر شیطان از صدقه بر مؤمن. و آن واقع شود در دست پروردگار تبارك و تعالی، پیش از آنکه واقع شود در دست بنده.» و یاسناده عن أبي عبد الله، عليه السلام، في حديث قال: إنَّ الله لم يخلق شيئاً إلاَّ و له خازن يخزنه إلاَّ الصدقة، فإنَّ الربَّ يليها بنفسه. و كان أبي إذا تصدَّق بشيء، وضعه في يد السائل، ثمَّ ارتدَّ منه فقَبَله و شمَّه ثمَّ ردَّه في يد السائل. [2] «فرمود حضرت صادق، علیه السلام: خدای تعالی خلق نفرمود چیزی را مگر آنکه از برای او نگاهبانی است که او را نگاهداری کند، مگر صدقه را که خدای تعالی نگاهداری آن را خود فرماید. و پدرم وقتی صدقه می‌داد، می‌گذاشت آن را به دست سائل، پس از آن، آن را از او پس می‌گرفت و می‌بوسید و می‌بوییدش، پس از آن به سائل ردّ می‌فرمود.» و قریب به مضمون این حدیث چندین حدیث دیگر وارد است، [3] و دلالت بر بزرگی شأن و عظمت رتبه صدقه دارد که خدای تبارك و تعالی امر آن را به کس دیگر محول نفرموده و خود باید قدرت و احاطه قیومیه خود حافظ صورت کامله غیبیه آن گردیده.

و تدبر در این حدیث شریف و امثال آن، که در ابواب متفرقه کتب اصحاب، رضوان الله علیهم اجمعین، منقول است، برای اهل معرفت و اصحاب قلوب کشف توحید فعلی و تجلی قیومی حق را می‌نماید. و اشاره به نکته مهمه‌ای است که توجه به آن برای کسانی که قیام به این امر مهم می‌کنند خیلی لازم است. و آن آن است که انسان بفهمد تصدق در دست که واقع می‌شود، که نعوذ بالله اگر منت و اذیتی در دادن صدقه از انسان نسبت به فقیر واقع شود، اوّل به حق تبارك و تعالی واقع شود، پس از آن به سائل، چنانچه اگر تواضع و فروتنی کند و از روی کمال خضوع و مذلت صدقه را به سائل مؤمن تقدیم کند،

برای حق تعالی کرده، چنانچه عالم آل محمد، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، و عاشق جمال حق تعالی، جناب باقر العلوم، علیه السلام، صدقه را پس از وقوع در دست سائل می‌بویید و می‌بوسید و استشمام رایحه طیبیه محبوب از آن می‌کرد. و خدا می‌داند برای آن ذات مقدس و عاشق مجذوب چه راحت نفس و سکونت خاطری پیدا می‌شود، و چه طور آن اشتعالات قلبیه و احتراقات شوقیه باطنیه [را] این عشقبازی خاموش می‌کرد.

افسوس و هزاران افسوس! که این نویسنده مستغرق در بحار هوای نفس و منخلد بر ارض طبیعت و گرفتار شهوات و اسیر بطن و فرج و بیخبر از ملك هستی و مست خودی و خود پرستی در این عالم آمد و عن قریب خواهد رفت و از محبت اولیا هیچ ادراک نکرد و از جذبات و جذوات و منازل و مغازلات آنها هیچ نفهمید، و وقوفش در این عالم وقوف حیوانی و حرکاتش حرکات حیوانی و شیطنانی بود. اگر چنین باشد، مردنش نیز مردن حیوان و شیطان است.

و یاسناده عن أبي عبد الله، عليه السلام، قال قال رسول الله، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أرض القيامة نار ما خلا ظلّ المؤمن فإنّ صدقته تظله. [۴] «فرمود حضرت صادق، علیه السلام، که حضرت رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: زمین قیامت آتش است، مگر سایه مؤمن و جوار آن که صدقه او را سایه اندازد و حفظ نماید.»

[۱] فروع کافی، ج ۴، ص ۳، «كتاب الزكاة»، «باب فضل الصدقة»، حدیث ۵.

[۲] فروع کافی، ج ۴، ص ۹-۱۰، «كتاب الزكاة»، «باب صدقة الليل»، حدیث ۳.

[۳] مستدرک الوسائل، ج ۷، ص ۱۶۴-۱۶۶، «كتاب الزكاة»، باب ۴ از «ابواب الصدقة»، حدیث ۱-۶.

[۴] فروع کافی، ج ۴، ص ۳، «كتاب الزكاة»، «باب فضل الصدقة»، حدیث ۶.

مطالب بیشتر

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ الْمَشْتَكِي وَ عَلَيْكَ الْمَعْوَل. [۱] خداوندا، تو خود ما را به نور هدایتت دستگیری فرما و از این خواب سنگین بیدار فرما و به عالم غیب و نور و دار بهجت و سرور و خلوت انس و محفل خاص دعوت کن.

و در روایت است که «صدقه را خدای تعالی تربیت فرماید مثل شماها که بچه شتر را تربیت می‌کنید. و اگر نصف خرما صدقه دهید، خدای تعالی آن را تربیت می‌فرماید و در روز قیامت آن را می‌دهند به بنده در صورتی که مثل کوه احد یا بزرگتر از آن است.» [۲] و از این قبیل حدیث بسیار است. و در احادیث کثیره وارد است که صدقه مردنهای بد را دفع می‌نماید، [۳] و روزی را نازل می‌کند، [۴] و قرض را ادا می‌کند، [۵] و عمر را زیاد کند، و هفتاد طور مردن بد را دفع کند، [۶] و خدای تعالی عوض آن را از ده تا صد هزار عطا فرماید، [۷] و اسباب زیادت مال گردد، [۸] و در صبح هر کس صدقه دهد، از بلاهای آسمانی در آن روز ایمن گردد، و اگر در اوّل شب بدهد، از بلاهای آسمانی در آن شب ایمن باشد، [۹] و مداوای مریضها با صدقه شود، [۱۰] و اگر کسی اهل بیت مسلمی را کفایت کند، گرسنگی آنها را رفع کند و بدن آنها را بیوشاند و آبروی آنها را حفظ کند، از هفتاد حج محبوبتر است، با آنکه يك حج از هفتاد عتق رقبه بالاتر است، [۱۱] با آنکه در عتق رقبه وارد است که هر کس بنده‌ای را آزاد کند، خداوند به هر عضوی از آن عضوی از او را از آتش جهنم آزاد فرماید، [۱۲] و حضرت امیر المؤمنین (ع) هزار بنده آزاد فرمود از کدّ یمین خود، [۱۳] و غیر ذلك که ذکر آنها موجب تطویل شود.

[۱] «بار خدایا، شکوه به سوی تو برند و بر تو اعتماد کنند.»

[۲] قال: فسکت أبو عبد الله (ع) ساعة ثم قال: قال الله تعالى: إن من عبادي من يتصدق بشقّ تمره فأرهبها له كما يرّبي احدكم فلوة حتى أجعلها مثل جبل أحد. بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۱۲۲-۱۲۳، «كتاب الزكاة»، باب ۱۴. حدیث ۳۰.

[۳] قال رسول الله (ص): الصدقة تدفع ميتة السوء. فروع کافی، ج ۴، ص ۲، «كتاب الزكاة»، «باب فضل الصدقة»، حدیث ۱. و ص ۵، «باب ان الصدقة تدفع البلاء» حدیث ۳.

[۴] قال أبو عبد الله (ع) لمحمد ابنه: يا بنی کم فضل معک من تلك النفقة؟ قال: أربعون ديناراً. قال: أخرج فتصدّق بها قال: إنّه لم يبق معي غيرها. قال: تصدّق بها، فإنّ الله عزّ و جلّ يخلصها، أما علمت أنّ لكلّ شيء مفتاحاً و مفتاح الرزق الصدقة؟ فتصدّق بها. ففعل. فما لبث أبو عبد الله (ع) عشرة أيام حتّى جاءه من موضع أربعة آلاف دينار. فقال: يا بنی أعطينا لله أربعين ديناراً، فأعطانا الله أربعة آلاف دينار. (حضرت صادق (ع) به پسر خود، محمد گفت: «فرزندم، از آن پول چه قدر برای تو باقی مانده است؟» گفت: «چهل دينار.» فرمود: «بیرون برو و آن را ببخش.» گفت: «همین مقدار برایم مانده است.» فرمود: «آن را ببخش که خداوند عز و جل جای آن را پر می‌کند. آیا ندانستی که هر چیزی را کلیدی است و کلید روزی بخشش است؟ پس آن را ببخش.» محمد آن را بخشید. ده روز بر حضرت صادق (ع) بگذشت که از جایی چهار هزار دينار برای وی رسید. پس به فرزند خود گفت: «فرزندم، برای خدا چهل دينار اتفاق کردیم خداوند چهار هزار دينار به ما باز گرداند.» و از هفتمین پیشوای شیعیان نقل است که فرمود: استنزلوا الرزق بالصدقة. (با

بخشش روزی را از آسمان طلب کنید.) فروع کافی، ج ۴، ص ۹-۱۰، «کتاب الزکاة»، «باب في أنَّ الصدقة تزيد في المال»، حدیث ۳-۴.

[۵] امام صادق (ع) فرمود: إِنَّ الصَّدَقَةَ تَقْضِي الدَّيْنَ وَتَخْلِفُ بِالْبِرْكَةِ. بخشش دیون را از گردن می‌افکند و مالها را با برکت می‌گرداند.» منبع پیشین، ص ۹، حدیث ۱.

[۶] عن أبي جعفر (ع) قال: البرّ و الصّدقة ينفیان الفقر و یزیدان فی العمر و یدفعان تسعین [خ: سبعین] مینة السوء. فروع کافی، ج ۴، ص ۲، «کتاب الزکاة»، «باب فضل الصدقة»، حدیث ۲.

[۷] عن أبي جعفر (ع) في قول الله عزّ و جلّ: «فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَ اتَّقَى وَ صَدَّقَهُ بِالْحَسَنِ» (لیل - ۵) قال: و إنّ الله يعطي بالواحدة عشرة إلى مائة ألف فما زاد الحديث. وسائل الشیعة، ج ۶، ص ۲۵۶، «کتاب الزکات»، «ابواب الصدقة»، «باب ۱»، حدیث ۵.

[۸] پیامبر (ص) فرمود تصدّقوا، فإنّ الصّدقة تزيد في المال كثرة ... (صدقه دهید صدقه مال را فزونی دهد.) فروع کافی، ج ۴، ص ۹، «کتاب الزکاة»، «باب في أنَّ الصدقة تزيد في المال»، حدیث ۲.

[۹] پیامبر (ص) فرمود: من سرّه أن یدفع الله عنه نحس یومه، فلیفتتح یومه بصدقة، یدهب الله بها عنه نحس یومه. و من أحبّ أن یدهب الله عنه نحس لیلتة، فلیفتتح لیلتة بصدقة، یدفع الله عنه نحس لیلتة ... (هر کس دوست می‌دارد که خدا شومی روزی را از او دور دارد، روز خود را با صدقه آغاز کند، که به سبب آن خداوند شومی آن روز را ببرد. و هر که دوست دارد که خدا شومی شب وی را ببرد، شبش را با صدقه آغاز کند که خداوند به سبب آن شومی آن شب را از او دور کند.) فروع کافی، ج ۴، ص ۷۰، «کتاب الزکاة»، «باب أنَّ الصدقة تدفع البلاء»، حدیث ۹.

[۱۰] امام صادق (ع) فرمود: داووا مرضاکم بالصدقة ... (بیماران خود را با صدقه درمان کنید.) فروع کافی، ج ۴، ص ۳، «کتاب الزکاة»، «باب فضل الصدقة»، حدیث ۵.

[۱۱] امام باقر (ع) فرمود: لأنّ أحبّ حجّة أحبّ إلى من أن أعتق رقبة و رقبة. (حتّی انتهى إلى عشرة، و مثلها حتّی انتهى إلى سبعین.) و لأنّ أعول أهل بیت من المسلمین أشبع جوعتهم و أكسو عورتهم و أكفّ وجوههم عن الناس أحبّ إلى من أن أحجّ حجّة و حجّة و حجّة، (حتّی انتهى إلى عشر و عشر و عشر، و مثلها حتّی انتهى إلى سبعین.) اگر يك حج به جای آورم خوشتر دارم از آنکه بنده‌ای آزاد کنم و بنده‌ای دیگر، (امام تا ده بار آن را تکرار کرد و ادامه داد تا به هفتاد رسید.) و اگر نفقه خانواده‌ای مسلمان را تعهد کنم و آنان را سیر گردانم و تنشانشان را بیوشانم و آبرویشان را نزد مردم نگاه دارم، خوشتر دارم از آنکه حجی به جای آورم و حجی دیگر و حجی دیگر. (و تا ده بار آن را تکرار کرد و ادامه داد تا به هفتاد رسید.) فروع کافی، ج ۴، ص ۲ «کتاب الزکاة»، «باب فضل الصدقة» حدیث ۳.

[۱۲] عن جعفر بن محمد (ع) أنه قال في الرّجل یعتق المملوك یعتق الله عزّ و جلّ بكلّ عضو منه عضوا من النار.

وسائل الشیعة، ج ۱۶، ص ۲، «کتاب العتق»، باب ۱، حدیث ۱.

[۱۳] از امام صادق (ع) در حدیثی بلند مروی است: و لقد أعتق علیّ، علیه السلام، ألف مملوك لوجه الله عزّ و جلّ، و برت [دبّرت] فیهم یداه. (علی (ع) برای خشنودی خداوند عز و جل هزار بنده را از دسترنج خود آزاد کرد.) منبع پیشین، ص ۳، حدیث ۳.

امام خمینی (ره)، چهل حدیث (اربعین حدیث)، ص: ۴۹۰

نرم افزار مجموعه آثار امام خمینی (ره) مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی نور